

Norges Miljøvernforbund
Postboks 593
5806 BERGEN

Bergen den 1. september 2020

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Norges Miljøvernforbund – Høringsuttalelse – Plan- og bygningsloven

Vi viser til høring av forslag til endringer i plan- og bygningsloven (PBL) mv. (regional plan, dispensasjon m.m.). Lovverket trenger i stor grad en revidering, men de fremlagte forslagene går i stor grad i helt feil retning.

Norges Miljøvernforbund krever:

1. At de fremlagte forslagene til endringer av PBL blir avvist i sin helhet.
2. Arbeidet med å utarbeide forslag til endringer og revidering av PBL må gjennomføres i forkant av at lovforslag blir lagt frem.
3. Innspill i forkant av en fremtidig fremlegging av forslag til lovendringer av PBL må inkludere natur- og miljøorganisasjoner i tillegg til de instanser det er naturlig å invitere til en høringsrunde.
4. Det er behov for å inkludere flere sikkerhetsmekanismer i lovverket for PBL slik at lovverket kan fungere i tråd med lovens intensjoner, og også slik at viktige nasjonale mål og internasjonale konvensjoner og forpliktelser ivaretas.

Dagens lovforslag legger opp til endringer som svekker bærekraftig og naturvennlig arealforvaltning og uthuler flere sentrale prinsipper som svekker retten til natur gjennom en ukontrollert og uoversiktlig bit-for-bit nedbygging av viktige naturområder, nasjonalt og internasjonalt viktige rødlistede arter og naturtyper.

Regjeringens handlingsplan for friluftsliv blir ikke hensyntatt tilstrekkelig i lovforslagene. Handlingsplanen som ble fremlagt av regjeringen den 24/7-2018 er tilsluttet av samtlige departement. Intensjonen med slike handlingsplaner må forventes å vektlegges mer av regjeringen enn bare tomme ord til en festtale. Allemannsretten er som prinsipp nedfelt i lovverket men har ingen verdi om det ikke hensyntas som et grunnleggende prinsipp også i arealplanleggingen i PBL. Det har aldri tidligere i historien forsvunnet så mange og store arealer som i løpet av de siste to- tre årene. Dette er i klar strid med regjeringens handlingsplan for friluftsliv.

<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/handlingsplan-for-friluftsliv/id2607529/>

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:

Postboks 593
5806 BERGEN
Skuteviksboder 24
Bank: 9521.05.71982
Internett: www.nmf.no

Tlf: 55 30 67 00
Faks: 55 30 67 01

Org.nr. 871 351 082 MVA
Epost: nmf@nmf.no

Region Sør / Øst

Postboks 9261
Grønland
0134 OSLO
Tlf: 55 30 67 00
Epost: oslo@nmf.no

Region Nord-Norge

Postboks 446
9255 TROMSØ
Tlf: 913 57 125
Epost: nord@nmf.no

Nasjonale målsetninger må sikres

Siste tidens erfaringer fra vindkraftutbygginger, både de som behandles etter PBL og de som behandles etter energiloven er at ingen av disse sakene er konsekvensutredet etter samlet belastning. Dette er en alvorlig svakhet som setter hele Norges forvaltningsansvar på spill. Det er ikke utenkelig at en rekke arter trekkfugler, både rødlistede og arter som vi har et internasjonalt ansvar for å forvalte om kort tid må passere 20, 40, eller flere vindkraftanlegg med til sammen flere hundre vindturbiner to ganger pr år, både vår og høst. De fleste vindkraftkonsesjoner (pr. nå 96 godkjente konsesjoner), fra Agder i sør til Finnmark i nord er i stor grad plassert midt i fuglenes trekkkorridorer. Allikevel er ingen av disse anleggene utredet etter samlet belastning eller sumvirkninger. Flere av disse anleggene som nå er til behandling eller som bygges er gitt etter PBL for mange år siden.

INON som styringsverktøy

Sittende regjering har også fjernet INON (villmarkspregede naturområder) som lovfestet styringsverktøy. Dette er en av de viktigste sikkerhetsmekanismene som må være hensyntatt i enhver lov som omfatter arealplanlegging. Å behandle arealsaker som omfatter naturinngrep uten å ha en lovfestet vurdering og målsetting om å ivareta INON-områder er uakseptabelt. Bare i den perioden som Miljødirektoratet har kartlagt INON områder mellom 1988 og 2012 har hele 888 kvadratkilometer slike villmarkspregede områder forsvunnet. Antakelig er det et betydelig større areal som har forsvunnet etter 2012 enn i den foregående perioden grunnet svært omfattende og arealkrevende vindkraftutbygginger. Alle øvrige byggesaker i PBL kommer i tillegg til disse. Det er en grense for hvor mye natur og naturområder vi kan ta oss råd til å miste. Vi som er oppvokst med at naturen i Norge er uendelig opplever nå at den er blitt et knapphetsgode.

Ref. Miljømagasinet nr. 1-2019 side 49-55

<https://www.nmf.no/wp-content/uploads/2019/10/Miljomagasinet-2019-1-Vindkraft-web.pdf>

PBL og Grunnloven

En fremtidig revidering av PBL må være i samsvar med Grunnloven og sikre at Grunnlovens bestemmelser ivaretas, og da spesielt Grunnlovens §112,

«Alle har rett til eit helsesamt miljø og ein natur der produksjonsevna og mangfaldet blir haldne ved lag. Naturressursane skal disponerast ut frå ein langsiktig og allsidig synsmåte som tryggjer denne retten òg for kommande slekter.

Borgarane har rett til kunnskap om korleis det står til med naturmiljøet, og om verknadene av planlagde og iverksette inngrep i naturen, slik at dei kan tryggje den retten dei har etter førre leddet. Dei statlege styresmaktene skal setje i verk tiltak som gjennomfører desse grunnsetningane.»

Og også Grunnlovens §108,

«Dei statlege styresmaktene skal leggje til rette for at den samiske folkegruppa kan tryggje og utvikle samisk språk, kultur og samfunnsliv.»

Dette er viktig både fordi vi har en plikt til å ta vare på naturen, både for oss selv, men også for kommende generasjoner. Grunnlovens §108 må også ivaretas da samisk næringsvirksomhet som reindrift, fiske og annen samisk og naturbasert næringsvirksomhet er så nært knyttet til deres kultur, språk og samfunnsliv. Alt lovverk må være i samsvar med Grunnlovens bestemmelser og intensjoner. Dagens lovverk og forvaltningspraksis har i altfor liten grad hensyntatt dette.

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:

Postboks 593
5806 BERGEN
Skuteviksboder 24
Bank: 9521.05.71982
Internett: www.nmf.no
Tlf: 55 30 67 00
Faks: 55 30 67 01
Org.nr. 871 351 082 MVA
Epost: nmf@nmf.no

Region Sør / Øst

Postboks 9261
Grønland
0134 OSLO
Tlf: 55 30 67 00
Epost: oslo@nmf.no

Region Nord-Norge

Postboks 446
9255 TROMSØ
Tlf: 913 57 125
Epost: nord@nmf.no

Riksrevisjonens rapport og varsko

Riksrevisjonen er i sin rapport Dokument 3:7 (2018–2019) av 15.01.2019 svært tydelige i sin kritikk av regjeringens praksis; «*innstramming av bruken av innsigelser i plansaker kan svekke nasjonale hensyn. Nasjonale hensyn er for eksempel jordvern, strandsone, reindrift, naturmangfold, folkehelse, barn og unges interesser, kulturminner, trafiksikkerhet og skredfare.*»

<https://www.riksrevisjonen.no/rapporter-mappe/no-2018-2019/undersokelse-av-behandling-av-innsigelser-i-plansaker/>

«*Bruken av innsigelser for å ivareta nasjonale og viktige regionale interesser i plansaker er strammet inn, og det legges mer vekt på lokal handlefrihet i kommunal arealplanlegging. Dette kan føre til at de nasjonale målene som innsigelsesordningen skal ivareta, ikke blir fulgt opp godt nok.*»

Forvaltningen er blind for nasjonale mål og verneverdier – rødlist

Det som mangler i norsk forvaltning er en oppdatert oversikt over rødlistede naturtyper. Artsdatabanken er en nasjonal kunnskapsbank for naturmangfold. Det finnes to rødlist, en for arter og en for naturtyper. Det som er situasjonen i dag er at plansaker som berører enten leverområdene til rødlistede arter eller rødlistede naturtyper ikke blir lagt inn som melding til Artsdatabankens oppføringer.

Som et eksempel så kan en rødlistet naturtype som bare eksisterer tre steder i landet, på hver sin kant bli berørt av en plansak uten at det blir synlig i de andre plansakene. Dette kan lett medføre at alle forekomstene blir berørt av hver sin plansak samtidig, og vi mister alle. For å få en forvaltning som ivaretar gitte vernemål må Artsdatabanken oppdateres med alle plansaker som berører rødlistede arters leveområder eller rødlistede naturtyper. Her skal det på en oversiktlig måte fremkomme en melding under hver rødliste-oppføring slik at det blir oversiktlig for alle slik at en kan unngå at flere saker gjør inngrep som er over bæreevnen eller i strid med regionale eller nasjonale vernemål.

FNs bærekraftsmål

Den norske regjeringen er ansvarlig for å fremme FNs bærekraftsmål i hele verden. Å hensynta bærekraftsmålene er samtidig også like viktig innenfor våre egne grenser, og da spesielt i forhold til plansaker er delmål **15 Livet på land** svært viktig. «*Beskytte, gjenopprette og fremme bærekraftig bruk av økosystemer, sikre bærekraftig skogforvaltning, bekjempe ørkenspredning, stanse og reversere landforringelse samt stanse tap av arts mangfold*». **Delmål 15.5** setter klare krav til lovverk og tiltak; «*Iverksette umiddelbare og omfattende tiltak for å redusere ødeleggelsen av habitater, stanse tap av biologisk mangfold og innen 2020 verne truede arter og forhindre at de dør ut*».

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:

Postboks 593
5806 BERGEN
Skuteviksboder 24
Bank: 9521.05.71982
Internett: www.nmf.no

Tlf: 55 30 67 00

Faks: 55 30 67 01

Org.nr. 871 351 082 MVA

Epost: nmf@nmf.no

Region Sør / Øst

Postboks 9261
Grønland
0134 OSLO
Tlf: 55 30 67 00
Epost: oslo@nmf.no

Region Nord-Norge

Postboks 446
9255 TROMSØ
Tlf: 913 57 125
Epost: nord@nmf.no

KONKLUSJON

Det er uakseptabelt at store og inngripende plansaker behandles uten vesentlige styringsverktøy eller sikkerhetsmekanismer. Kommuner og Fylkeskommuner/Regioner må ha vetorett i plansaker. Viktige natur og landskapsverdier, mange som i stor grad har blitt et knapphetsgode, må vektlegges og tas vare på, også med tanke på kommende generasjoner. Fremtidige endringer og revidering av lovverket for plan- og arealsaker må ivareta dette.

De fremlagte forslagene til endring av PBL klarer ikke å ivareta de helt sentrale mål, intensjoner eller forpliktelser, og de må derfor avvises i sin helhet og skrotes.

Med miljøvennlig hilsen
Norges Miljøvernforbund

Kurt Oddekav – leder

Arnfinn Nilsen - saksbehandler

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:

Postboks 593
5806 BERGEN
Skuteviksboder 24
Bank: 9521.05.71982
Internett: www.nmf.no

Tlf: 55 30 67 00
Faks: 55 30 67 01

Org.nr. 871 351 082 MVA
Epost: nmf@nmf.no

Region Sør / Øst

Postboks 9261
Grønland
0134 OSLO
Tlf: 55 30 67 00
Epost: oslo@nmf.no

Region Nord-Norge

Postboks 446
9255 TROMSØ
Tlf: 913 57 125
Epost: nord@nmf.no

